

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

Hotel Sct. Knud 1882 - 1883

Den 5. juni 1882 blev broderloge nr. 5 Fyen I.O.O.F., som den første loge i provinsen, institueret med købmand, broder Jeppe Hansen som logens første overmester. De første mødelokaler fik man etableret på Hotel Sct. Knud, Vestergade 64, vest for Flakhaven. Bygningen der er kraftigt ombygget ligger i dag på hjørnet af Vestergade og Mageløs og rummer blandt andet en bank.

Hotel Sct. Knud 1900

Hotel Postgården 1925

Hotel Postgården 1883 - 1889

Allerede halvandet år efter, var medlemstallet vokset til 35 brødre og lokalerne var blevet for små. Man fandt derfor nye lokaler på Hotel Postgården, en fire-fløjet ejendom i Overgade 56, øst for Flakhaven. I en af fløjene havde Hotel Postgården også en hestestald og loftet herover, havde logen "Maria til de tre Hjerter" under Den danske Frimurerorden, lejet og indrettet til logesal i 1837. Den blev brugt af frimurerne indtil april 1870 hvor man flyttede til den nybyggede bygning i Albanigade, hvor frimurerne også i dag har til huse. Tretten år efter at frimurerne havde ændret domicil, i slutningen af 1883, flyttede Odd Fellow Ordenen så ind i de samme lokaler, og indrettede en Odd Fellow logesal her. Da de lejede lokaler som nævnt, var beliggende over stalden, var de ikke altid lige behagelige at opholde sig i. Dette var utilfredsstillende i det lange løb, så flere brødre søgte efter en passende ejendom. Disse brødre dannede et konsortium med det formål at skaffe logen et hyggeligt og blivende hjem, hvilket lykkedes så godt, at man efter seks år kunne flytte fra Hotel Postgården til en helt ny ordensbygning på Klingenberg, tæt på Flakhaven som også den gang var byens centrum.

Klingenberg 1889 - 1934

Konsortiet, der bestod af brødre fra logen med urmager, broder Carl Lund som formand, lod efter ansøgning til bygningskommissionen, den 31. januar 1889, opføre en større ejendom på Klingenberg 15. Det var en hjørneejendom med facader til Klingenberg og Munkemøllestræde. Ejendommen var her nabo til H. C. Andersens barndomshjem. På billedet fra 1924 ses det, at barndomshjemmet endnu ikke er ført tilbage til sit oprindelige udseende, hvilket først skete i 1930. Logelokalerne blev anlagt i en sidebygning, hvortil der var adgang, gennem bygningens port. Porten ses i højre side af billedet og over portbuen stod der i metalbogstaver I.O.O.F. samt 1889.

Logebygningen i 1924 set fra Munkemøllestræde med porten.

Logebygningen i 1932 set fra Klingenberg med det karakteristiske tårn

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

Forhuset bestod af kælder, stue, 1. og 2. sal samt øverst en såkaldt kvistetage. Den rummede tre forretningslokaler med lagerrum, fem beboelseslejligheder, en port samt diverse kælder- og loftsrum. Tårnet var forsynet med en kort flagstang, og måske med et vejende Odd Fellow flag.

Sidehuset bestod i den første del, mod forhuset af kælder, stue og 1. sal. Udover diverse kælderlokaler samt vaskehus var der i stuen trykkerilokale. På 1. sal var der selskabs- og mødelokaler der stod i forbindelse med sidehusets bagerste del, der bestod af stue, første sal samt et trapperum. Stuen var beregnet til forsamlingslokale og første sal blev udstyret med hvad der den gang hørte med til en logesal. Den 9. oktober 1889 var man så endelig klar og broder stormester Petrus Beyer kunne indvie den nye logesal til Ordensbrug. Broderloge nr. 5 Fyen I.O.O.F. erhvervede i 1894, bygningen fra konsortiet.

Ingen lejligheder, butikker, ehvervslokaler eller foreningslokaler var forsynet med toiletter, men der var til brug for ejendommen beboere og brugere, opført flere retirader i baggården. Hvornår der blev indlagt WC i bygningen, har det ikke været muligt at få oplyst, men i januar 1914 søgte logen om tilladelse til at opføre en to-etages bygning på logens ejendom, til udvidelse af logens daværende lokaler. Bygningskommissionen og Sundhedskommissioner forlanger i forbindelse med en eventuel tilladelse, at der installeres WC. Denne udvidelse blev dog opgivet i april 1914.

Ved den senere indvielse af Nonnebakken i 1934, fortalte nogle ældre brødre om de beskedne forhold, som provinsens første loge havde måttet leve under i firserne og halvfemserne. De kunne fortælle om den yderst tarvelige logesal og om de forfaldne selskabslokaler. Embedsstolene var fire små vaskeborde med et stykke tøj for. Væggene havde limfarve, der smittede af på tøjet. Gulvet var uden tæppe og stolene havde klapsæder, der ofte rev tøjet itu. Men de kunne også med stolthed berette om den vældige indsats der blev gjort, da logen formedels 6.000 kroner bekostede nye stole, pulte, kokostæppe, baldakiner og gardiner, samt silke regalier og kapper til embedsmændene. En stor del af inventaret fra denne investering blev senere anvendt ved indretningen af den lille logesal på Nonnebakken.

Den 26. marts 1909 blev broderloge nr. 36 Treuga Dei I.O.O.F. institueret og dagen efter den 27. marts blev patriark lejr nr. 5 Sct. Knud I.O.O.F. institueret. Som den første Rebekkaloge i provinsen, blev søsterloge nr. 3 Freja I.O.O.F. institueret den 5. januar 1913 og allerede efter bare 11 år, blev søsterloge nr. 15 Semper Ardens I.O.O.F. institueret den 30. januar 1924. Der var nu to broderloger, to søsterloger og en patriarkelejr som hørte til i Ordensbygning på Klingenberg. Bygningen findes endnu og gennem årene siden 1934, har blandt andre HK haft Odensekontor i ejendommen, Fyens Telefonselskab har haft administrations- og mødelokaler. Også en læge har haft klinik i ejendommen, ligesom der har været en danseskole, måske i den tidligere logesal.

Medlemstallet voksede støt og i 1925 var cirka 400 ordenssøskende i Odense ved at sprænge rammerne på Klingenberg. På overlæge, broder eksmeister E. C. Egedes initiativ, blev der rejst en stemning for at erhverve Nonnebakken nr. 1 af Odense kommune, til brug som byggeplads til en ny Ordensbygning. Efter forhandling med Storlogens embedsmænd, blev planerne godkendt, og den 5. oktober 1925 blev den 6.200 m² store grund med tilhørende landvilla, erhvervet fra kommunen for den nette sum af 75.000 kroner. Sidste afdrag blev betalt til decemberterminen i 1926, og allerede den 7. marts 1927 blev der meddelt skøde med det notat, at byggeriet skulle påbegyndes senest oktober 1933. Broderloge nr. 5 Fyen I.O.O.F. og broderloge nr. 36 Treuga Dei I.O.O.F. stod nu som ejer, hver med 50 % af ejendommen, Nonnebakken 1 i Odense.

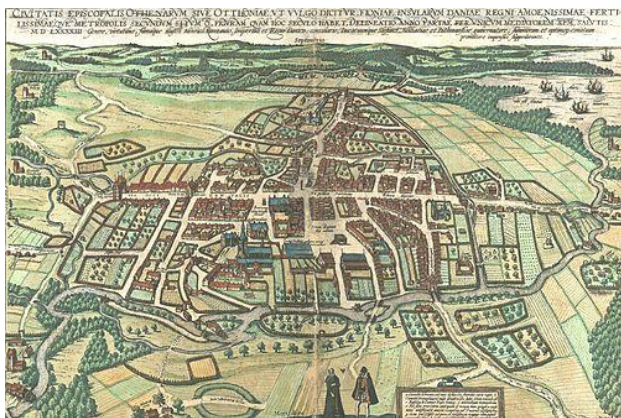
Nonnebakken 1934 –

Når man skal fortælle Nonnebakkens historie må man nødvendigvis begynde omkring år 980. Her, lige syd for åen, blev der på en bakked top, bygget en af Harald Blåtands vikingeborge. Det var godt nok, en af de mindre ringeborge, med en indvendig diameter på cirka 120 meter ligesom vikingeborgen Fyrkat. Da arkæologiske udgravninger, har været besværliggjort af de senere bebyggelser på stedet, har resultaterne heraf været ret sparsomme. Man har dog kunnet

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

konstatere, at der på voldens yderside har været en voldgrav samt, at der har været to træbelagte gader der har dannet et kryds hen over ringborgens centrum. Bebyggelsen kendes ikke med sikkerhed, men den har sikkert været ligesom på Fyrkat med 16 langhuse. Centrum for cirklen, har ligget i Odd Fellow Palæets sydlige skel og den ydre ring nåede mod nord, til Nonnebakkens nordlige fortov. Mod sydvest nåede den ydre ring til skæringen mellem Allégade, Hunderupvej og Læsøgade, så noget har ringborgen dog fyldt i landskabet. Som et kuriosum kan det da lige nævnes, at naboen mod øst, Giersings Realskole - med brosten i den asfalterede skolegård, har markeret hvor ydersiden og indersiden på ringvolden, har været på deres grund. Alting har jo sin tid og for vikingeborgens brug, var der kun blevet afsat få årtier, men alligevel var stedet helt op i 1100-tallet kendt under navet 'Burgh'.

Ringborgen ses på det ældste kort over Odense, Brauniuskortet fra 1593

Farvelagt kobberstik fra ca. 1830. Udsigt mod byen fra Nonnebakken.

Allerede i anden halvdel af dette århundrede, år 1175, blev der bygget et nonnekloster og omkring år 1200, var navnet blevet ændret til 'Nonneburg'. På det tidspunkt var benediktinernonnerne dog allerede flyttet videre, ud til Dalum Kloster, hvor de fungerede frem til reformationen, hvor kongen overtog bygningerne. Mange år senere i 1906 blev det nuværende Dalum Kloster, overtaget af Skt. Hedvigsordenen. 'Nonneburg' ændrede, i middelalderen navn til 'Nonnebjerg' og siden til 'Nonnebakken'. Vikingeborgen var glemt, men nonnerne blev husket!

Den 10. juli 1086 blev kong Knud den 4. dræbt med et spyd gennem underlivet, lige foran alteret i den daværende Sct. Albani kirke, der var Odenses første sognekirke. Han blev helgenkåret i 1099 og hans rester opbevares den dag i dag i domkirken der bærer hans navn. Allerede omkring år 1100 blev Sankt Knuds Kloster anlagt tæt ved domkirken. Der var blevet hidkaldt 12 engelske munke, for at passe på kulten omkring Knud den Hellige. Et munkekloster og et nonnekloster, beliggende så tæt ved hinanden gav naturligvis mulighed for rygtedannelser, der med tiden, blev til sagn fra en svunden tid. Ét sagn handler om en hemmelig løngang, der skulle gå fra Skt. Knuds Kloster, under Odense å, til nonneklosteret på 'Nonneburg'. Netop dette sagn har givet anledning til mange sælsomme kærlighedshistorier om munke og nonner der mødtes i løngangen ved nattetide. Også H. C. Andersen omtaler denne løngang flere steder – blandt andet i eventyret 'Klokkedybet' hvor det som en slags hentydning til resultatet af diverse møder i løngangen lyder:

"Ved Sanct Albani Kirke deroppe i Taarnet, hvor Klokken hang, kom Munken, han var baade ung og smuk, men tankefuld som ingen Anden; han saae fra Lugen ud over Odense-Aa, da dens Leie var bredt og Mosen en Sø, han saae over den og den grønne Vold, "Nonnebakken" derovre, hvor Klostret laae, hvor Lyset skinnede fra Nonnens Celle; han havde kjendt hende vel - og han huskede derpaa, og hans Hjerte slog stærkt derved - ding-dang! ding-dang! -"

Sagnet levede i bedste velgående, så sent som ved begyndelsen af forrige århundrede. Der fortælles om de stakkels munke og nonner, der ved midnatstide gik igen som spøgelser og aldrig ville finde hvile i deres grave, før de engang, langt ude i fremtiden havde sonet deres brøde over for Vorherre. På Nonnebakken er der ved en række udgravninger fundet rester fra nonnernes virke på stedet – blandt andet en række murede grave samt fundamentet til en teglstensbygning,

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

som måske kan have været nonnernes kirke. Men der er aldrig fundet noget spor af en løngang mellem munkeklostret ved domkirken og nonneklostret på Nonnebakken!

Munkeklosteret fungerede som en selvstændig økonomisk enhed, der samlede en hel del gods omkring sig. Munkene var driftige og de etablerede snart efter i år 1135 virksomheden Munkemølle, med det formål at male byens korn til mel. I 1175 fik munkene monopol på at male korn for Odense, og det blev det ældst kendte erhvervsmonopol i Norden. For øvrigt et monopol som Munkemølle bevarede i næsten 700 år. Møllen blev placeret på en ø i Odense Å, lige nord for 'Nonnebakken'. Vandet blev ført frem til hjulene via et vandløbsstykke kaldet en 'malekarm' og dette vandløb lå der, hvor vi i dag har Filosofgangen liggende. Munkemølle, der blev til Danmarks ældste industrivirksomhed, blev liggende helt frem til 1905 hvor den flyttede til Odense havn efter, at virksomheden havde ligget på det samme sted i næsten 800 år. Kommunen købte de gamle bygninger sammen med malekarmen, der den gang også blev kaldt for 'Bagåen'. Der skete rigtig meget i Odense i begyndelsen af forrige århundrede. Kommunen ville gerne bygge et elværk på Klosterbakken. Elkabler kunne jo så passende lægges i malekarmen og der kunne også blive plads til en ny samleloak. Samtidigt ville det være rart med en parallelgade til Vestergade og lodsejerne langs 'Bagåen' var kede af at have 'facaderet' til et uhumsk, afsnøret vandløbsstykke. Så var det bedre med 'facaderet' til en ny bred gade. Man søgte derfor, i 1907, byrådet om tilladelse til at afgrave 8.000 kubikmeter jord af Nonnebakken for at hælde dem alle i 'Bagåen'. Allerede i 1908 var dette forehavende gennemført og med et hug, var det lykkedes, at fjerne næsten ethvert spor af to af de vigtigste historiske levn fra Odense – vikingeborgen og Danmarks ældste industrivirksomhed. At H. C. Andersens moders vaskeplads ved åen for enden af Munkemøllestræde, også forsvandt i samme forbindelse, hører med til historien.

Landstedet på Nonnebjerg, vinteren 1900 efter udvidelsen

Ansatte hos Hans Jørgensen & søn i gang med at fjerne resterne af ringvolden

I 1835 blev hele området med Nonnebjerg og jord helt ned til åen, kaldet Nonnebjergløkken, købt af overretsprokurator og møller Rasmus Rasmussen. I løbet af de efterfølgende to år byggede han et stort landsted på borgbanken. Det havde 11 værelser, hvoraf spisestuen var det største. Køkkenet, der var stort som en balsal, lå i kælderen og der var en køkkenelevator, som blev trukket op og sænket igen ved håndkraft. Omkring år 1900 blev bygningen udvidet og ombygget med mansardtag. Landstedet på Nonnebakken blev i familiens eje i mange år, men i 1905 blev ejendommen solgt til Odense Kommune, og ejendommen var i mange år udlejet til forskellige prominente borgere i Odense.

Der blev i 1930 udskrevet en arkitektkonkurrence blandt Ordenens arkitekter og valget faldt på forslaget fra arkitekt, broder Svend Enggaard Petersen fra Roskilde, som gik i gang med at projektere byggeriet. Alle planer og økonomien lå klar den 1. december 1932 og arbejdet blev påbegyndt i januar 1933. Grundstenen blev lagt den 10. maj i 1933 og det blev starten på en væsentlig ombygning af den eksisterende ejendom og en større tilbygning mod syd og øst.

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

Byggeudvalgets formand var farvehandler, broder distriktsdeputeret storsire L. P. Hansen. De øvrige medlemmer var brødrene E. C. Egede, Carl Zinglersen, Lars Larsen og H. L. Poulsen. Arbejdet blev udført i samdrægtighed af håndværksmestre fra begge broderloger. Det færdige regnskab viste, at de samlede omkostninger for det nye Ordenshus var løbet op i 358.836 kroner.

Nonnebakken 1, som bygningen så ud ved indvielsen i 1934

Samme bygning i 2015 med et glimt af det nye køkken til højre

Endelig den 17. marts 1934 blev bygningen indviet til ordensbrug. Naturligvis en stor festdag, hvor byens honoratiores med biskop og borgmester i spidsen deltog sammen med Ordens Storsire, kammerjunker Christian Skeel, der ved højtideligheden udtalte håbet om, *"at der altid må herske fred i bygningen og aldrig høres et vredt ord. Gid det, der udgår herfra må være godt og tjene det gode"*.

Biskop A. J. Rud, der for øvrigt var Fyns første folkevalgte biskop, udtalte blandt andet følgende: *"Bygningens smukke beliggenhed forpligter Dem. Her har der engang været ført kampe for byens fred. Her har nonnerne bedt til Krist om barmhjertighed mellem mennesker, og det passer godt med det arbejde, som De ønsker at gøre inden for Deres loger. Der skal ikke være kirke her, men Deres bestræbelser skal være i overensstemmelse med bibelens ord. Gid, der fra denne lille høj må blive et sådant udsyn, at det rette sind, som højner idealerne må komme frem. Gid, De må få glæde af Deres arbejde og aldrig glemme de nærmeste krav og den Lazarus, som De møder på Deres vej. En god start og en god fart – i barmhjertighedens og broderskabets ånd – frem mod det mål, som De aldrig når helt, men som De stadig skal stræbe efter. Det ønsker jeg Dem"*.

To broderloger, to søsterloger og en patriarklejr tog bygningen i anvendelse og den har nu i 2015, været brugt til ordensarbejde i mere end 80 år, dog lige undtaget perioden fra september 1944 til oktober 1946. I disse to år var bygningen beslaglagt af henholdsvis tyske tropper, tysk SS politi og efter befrielsen, de britiske styrker. Det var forinden september 1944 lykkedes i alt væsentligt, at få huset tømt og at få møbler, inventar og andre værdier opbevaret andre steder i byen. Og så - endelig i november 1945 blev bygningen atter frigivet og man kunne da konstatere, at der var sket betydelige skader på såvel bygning som inventar. Det var nødvendigt med en større renovering, så der ville gå en rum tid inden man atter kunne samles på Nonnebakken igen.

Det lykkedes nu, med hjælp og bistand fra borgmester og brandkommission, at låne lokaler på Odense Brandstationen, bestående af et stort lokale, lidt længere end den lille logesal og en garderobe med 120 bøjler. Et lille lokale blev indrettet til kandidatværelse, og der var endvidere en mindre sal, hvor cirka 50 personer kunne drikke kaffe. Der var vand, gas og toiletforhold, et mindre rum til rekvisitter samt en række indbyggede skabe. Disse midlertidige lokaler blev indviet til ordensbrug den 27. januar 1946, af broder deputeret storsire Knud Nielsen. Med disse midlertidige lokaler kom der gang i ordensarbejdet igen, efter at det have været afbrudt, siden den 29. august 1943, hvor alle forsamlinger med øjeblikkelig virkning blev forbudt. Først den 4. oktober 1946 kunne ordensbygningen på Nonnebakken genåbnes, naturligvis under festlige former. Men vi skal helt hen i maj måned 1947, før administrationsudvalget endelig modtog

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstorrrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

170.478 kroner i krigsskadeerstatning. Odd Fellow-logerne i Odense var stort set sluppet nogenlunde økonomisk smertefrit igennem besættelsen.

Ejerforholdet var fra begyndelsen således, at broderlojerne nr. 5 Fyen I.O.O.F. og nr. 36 Treuga Dei I.O.O.F. ejede hver 50 % af Nonnebakken nr. 1, men den 5. december 1948 da broderloge nr. 68 H. C. Andersen I.O.O.F. blev institueret, afgav broderloge nr 5 Fyen I.O.O.F., der var moderloge, 15 % af ejendommen som gave til den nye loge. Der er ikke siden blevet ændret på ejerforholdet, da det vil koste en formue at ændre dette. Men det er vedtaget, at alle loger med hjemsted på Nonnebakken skal have samme rettigheder og bestemmelser over bygningen. Siden 1983 har en samarbejdsaftale mellem alle logerne taget sig af de fælles opgaver og aftalen bestemmer at bygningen administreres af det såkaldte Administrations Udvalg, hvortil hver broderloge vælger to medlemmer og hver søsterloge vælger et medlem, som alle fungerer i den to-årige valgtermin. Ved de halvårslige fælles embedsmandsmøder vedtages budgetter, regnskaber og investeringer og hver loge har én stemme, nemlig overmesterens.

Den 16. april 1968 modtager man fra Nationalmuseet meddelelse om, at det på ejendommen beliggende jordfaste fortidsminde var blevet fredet. Dette gav vished for at Nonnebakken er et historisk sted, men det fratog jo ejendommen store brugsrettigheder. Det forklares i brevet således: *Grunden må ikke udjævnes, ændres eller beskadiges på nogen måde. Nybyggeri eller jordarbejder ud over sådanne, som kan karakteriseres som almindelig havedrift, må ikke finde sted uden Nationalmuseets tilladelse.* Denne fredning viste sig senere, at blive temmelig kostbar for Odenselogerne, da der senere skulle bygges et nyt køkken.

I de efterfølgende år er yderligere fire loger, en lejr og en Matriarch Militant Canton, blevet stiftet. Broderloge nr. 103 Bundtet af Stave I.O.O.F. den 1. maj 1976. Matriarklejr nr. 3 Esther I.O.O.F. den 3. september 1983. Søsterloge nr. 77 Pax Eterna I.O.O.F. den 19. november 1983 og søsterloge nr. 90 Dronning Christine I.O.O.F. den 18. september 2001 og Matriark Militant Canton Justitia den 17. maj 2002. Den 20. juni 2010 blev broderloge nr. 120 Thomas Kingo institueret men den måtte indstille sit virke igen efter nogle få år, den 23. september 2013.

Odd Fellow Palæet Nonnebakken rummer to etager plus kælder og loftsrum. I stueetagen er der festlokaler og på førstesalen findes to logesale. Herudover er der mange værelser der anvendes til forskellige formål, men lad os, tage en tur rundt i huset. Uanset om man går ind af hovedindgang eller bagindgangen fra parkeringspladsen, havner man i trapperummet. På vej op af trappen bemærkes den smukke glasmosaik, hvor lysets stråler skinner en i møde, når man bevæger sig opad. Mosaikken er fremstillet af kunstneren C. A. Nielsen i 1934.

Her ses trappen op til 1. sal med glasmosaikken og ambolten

Forstuen: Thomas Wildey og verdenskuglen med 'kæden om vor jord'

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

På reposen står en ambolt med en smedehammer, til minde om Odd Fellow Ordenens grundlægger, broder Thomas Wildey. I forbindelse med broderloge nr. 5 Fyen's 125 års jubilæum i 2007 blev broder Jeppe Hansen hædret med en bronzebuste, udført af den fynske kunstner Ejler Madsen. Busten er opsat i trapperummet, så man ikke kan undgå at se den når man går ned fra logesalen.

Hvor trappen slutter på 1. sal, finder vi i højre side **Biblioteket**, der er det største Ordensbibliotek udenfor Ordenens hovedsæde i København. Udvalget af bøger er dels Ordensliteratur, men også meget andet og der tilføjes stadig nye bøger. Alle Nonnebakkens Ordensmedlemmer kan frit låne, gennem sin egen loges bibliotekar og på hjemmesiden under Odense/Nonnebakken findes en literaturliste. Biblioteket ledes af et udvalg sammensat af hver loges bibliotekar. På væggene findes der portrætter af alle de tidligere distriktsdeputerede storsirer for distrikt 6, dækkende Fyn, Langeland og Ærø.

Midt for findes **Embedsmandsværelset**. Lokalet bruges af logernes embedsmænd til forberedelse før et logemøde og til modtagelse af gæstende storeembedsmænd. På væggene ses portrætter af alle, den danske Ordensgrens nuværende og tidligere storsirer samt distriktets fungerende søster og broder distriktsdeputeret storsire.

Til venstre har man så det **Ydre Forværelse**, der nærmest er en mellemgang hvorfra der er adgang til forværelserne for de to logesale og til de to kandidatrum. I det ydre forværelse finder man også et billedgalleri med afdøde og nuværende medlemmer af broderloge nr. 68 H. C. Andersen I.O.O.F.

Lige for, findes det **Lille Forværelse** med billedgallerier for de tre loger som benytter den lille logesal, nemlig søsterlogerne nr. 77 Pax Eterna I.O.O.F. og nr. 90 Dronning Christine I.O.O.F. samt broderloge nr. 103 Bundtet af Stave I.O.O.F.

Den **Lille Logesal** er indrettet ligesom alle logesale er indrettet, med fire pulte ud mod midten af gulvet, dog således at eksmester og kapellan er placeret spejlvendt set i forhold til den store logesal. Pulte og stole blev medbragt fra den tidligere logesal i Ordenshuset på Klingenberg. Denne sal har normalt pladser til 58, men der kan opnås pladser til 78.

Bag kapellanens pult ses et glasmaleri af Den barmhjertige Samaritan, som et symbol på den hjælpsomhed, vi stræber efter at yde. Midt på gulvet ligger logetæppet, der kan være forskelligt fra loge til loge. Et mindre orgel er placeret i et hjørne af logesalen.

Lille logesal

Store logesal

Til venstre fra det ydre forværelse går man til det **Store Forværelse**, med billedgallerier for søsterlogerne nr. 3 Freja I.O.O.F. og nr. 15 Semper Ardens I.O.O.F. samt for broderlogerne nr. 5

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

Fyen I.O.O.F. og nr. 36 Treuga Dei I.O.O.F. Fra dette forværelse er der adgang til den store logesal, et depotrum og til en mellemgang der giver adgang til trappen op til orgelrummet samt en trappe ned til anretterrummet ved køkkenet.

Den **Store Logesal** er en af de største logesale uden for Odd Fellow Palæet i København. Salen rummer normalt plads til 90, men kan i særlige tilfælde, som ved 'alle søstres dag', rumme 200. Stjernelampen i loftet og reliefferne er en speciel udsmykning for denne logesal. Logetæppet, der er placeret midt på gulvet er broderet af søstre fra logerne på Nonnebakken. Orglet blev anskaffet i 1978 og kostede den gang 245.509,27 kr. inklusive orgelrummets istandsættelse.

Inden vi, i stueetagen, fra trapperummet, når frem til selskabslokalerne, der blev totalt renoveret i årene 2007 og 2008, må vi igennem **Forstuen**. Glasmaleriet her forestiller Ordenens grundlægger broder Thomas Wildey, der sidder på verdenskuglen med symbolet 'kæden om vor jord' smedet rundt om kloden. Han sidder og kigger på sit værk - de mange logebygninger i verden. Rundt i lokalet ses vitriner med gaver der er modtaget i de forskellige loger, gilder og laug, samt andre genstande der af historiske grunde skal gemmes for eftertiden, og dog skal opbevares synligt og sikkert. En stor bronze skulptur, "Mor med børn" af Grethe Bülow-Møller, er placeret på gulvet.

Til venstre kommer man til **Læderstuen** hvor der, ved et ovalt bord og fire småborde, normalt er plads til 24. I dette rum er der ophængt malerier, der alle er fra den kendte kunstnergruppe "Fynboerne". For eksempel Fritz sybergs store maleri inspireret af H. C. Andersens "Historien om en moder" og hans "Stynede popler". Også Christine Swane og Peter Hansen er repræsenterede i dette rum.

Det sidste kontrolleres før den store festsal er klar til stiftelsesfest. Der er dækket op til 184 deltagere ved de runde borde.

I den **Lille Festsal** kan der dækkes op til 72 spisende gæster og i den **Store Festsal** kan der, hvis sænkeporten mellem festsal og læderstue køres i bund, dækkes op til ca. 216 spisende gæster og ved runde otte-mands borde til 184. Scenen er forsynet med et fornemt Bechstein koncertflygel skænket af broderloge nr. 36 Treuga Dei I.O.O.F, og alle de skønne malerier på væggen i alle stueetagens rum, er modtaget som gaver eller er blevet indkøbt af, og vedligeholdes nu af Nonnebakkens Kunstforening. Kunstværkerne er på nær et, malet af fynske kunstnere. For øvrigt er den Store Festsal indviet som logesal, og den kan således anvendes til afholdelse af festloge med mange deltagere. Den har dog ikke været anvendt til dette formål i mange år.

Lejligheden som ligger mod øst, bag den store festsal, var tidligere beboet af bygningens ejendomsinspektør, men for en del år siden blev der i stueetagen indrettet to mødelokaler med køkken og toilet. På øverste etage blev der indrettet arkiver for logerne. I kælderen er der et værksted og et vaskerum, flere arkiv- og lagerrum samt kontor for ejendomsinspektøren.

Udendørs er der igennem årene blevet indrettet flere og flere parkeringspladser, da behovet herfor er vokset med tiden. Trods dette, kniber det fortsat med parkeringspladser når to loger

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstørrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

holder møde samme aften. Men alle disse parkeringspladser bidrager til bygningens drift, med en ret god lejeindtægt fra dagtimerne. Ved opkørselen fra Nonnebakken er der opstillet en granitskulptur "Vandbæren" fremstillet af Erik Cohrt i 1929. I forbindelse med kunstforeningens 50 års jubilæum i 2001, fik man hos skulptøren Jens Galschiøt fremstillet en bronzeskulptur af "Den barmhjertige Samaritaner" Den blev som gave til Odd Fellow Palæet, opstillet ved bygningens nordvestlige hjørne.

Moder med børn (Grethe Bülow-Møller)

Vandbæren (Erik Cohrt)

Samaritaneren (J. Galschiøt)

Køkkenet, der fra starten var placeret i kælderen under festsalene, blev med årene mere og mere utidssvarende og al den frisklavede mad skulle hæves op med en lille og langsom madelevator. Det blev derfor i 2012 besluttet at tilbygge et nyt køkken i den sydvestlige del af bygningen, ind mod ejendommen Hunderupvej 22 som er ejet af et legat under broderloge nr. 36 Treuga Dei I.O.O.F. For at få et sådant byggeri til at hænge sammen rent økonomisk, blev det arrangeret således at, Odd Fellow Palæets Administrations Udvalg blev lejer af Hunderupvej 22. Her blev der indrettet to kontorlejligheder der blev fremlejet, samt en ala carte restaurant, "Palæet" som indgik i aftalen med restauratøren, sammen med forpagtningen af Odd Fellow Palæets køkken og selskabslokaler.

I dag, i 2015, er Odd Fellow Palæet, Nonnebakken, hjemsted for fire søsterloger og fire broderloger, en matriarklejr og en patriarklejr, en Canton for Matriarchs Militant samt ungdomsforeningen Fremtiden nr. 5 Odense. Fra de otte Odd Fellow-loger, har godt 600 Odd Fellows deres daglige gang på adressen, Nonnebakken 1, 5000 Odense C.

Lad denne historiske gennemgang, slutte med fire linjer fra vers fem i et af de allersidste digte som Odenses kendte digter, H. C. Andersen skrev i februar måned i året 1875, blot syv år før Odd Fellow Ordenen ramte Odense.

*Til "Nonnebakken" tit jeg gik
hen over "Munkemose";
der var en glands, en romantik,
hver blomst blev til en rose.*

Odd Fellow Ordenens ordensbygninger i Odense siden 1882

Udarbejdet af eksstorrepræsentant Vagn Riisom Hansen, broderloge nr. 68 H. C. Andersen

På Nonnebakken findes der stadig både glans og romantik. Store fester afholdes i disse smukke lokaler, med vore søstre og damer i festlige lange kjoler og brødrene iført kjole og hvidt. Og de Odd Fellow loger, der har hjemme, her på stedet, vil til stadighed kæmpe for, at denne bygning, som er en af byens blomster, fortsat vil være at sammenligne med en smuk rose. Efter de store renoveringer som gennem de senere år er blevet gennemført på bygningen, er vi nu med stolthed og helt naturligt, begyndt at benævne dette sted, som Odd Fellow Palæet Nonnebakken, for bygningen både ligner og er et af Odenses smukke palæer!

Bemærk venligst, at de anvendte billeder frit må anvendes til ikke-kommerciel brug i aviser, tidsskrifter og tryksager, med tydelig angivelse af copyrights indehaver, men de må ikke videresælges, anvendes i annoncer eller i andre kommercielle sammenhænge.

Copyright til følgende billeder har Odense Bys Museer: De fire på side 1, de to på side 3, de to på side 4 og det ene til venstre på side 5.

Copyright til følgende billeder har broder Poul Christrup, Fruens Bøge Alle 15, 5250 Odense SV: De to på side 6 og de to på side 7.

Copyright til følgende billeder har broder Christian Ry Dyekjær, Lundekærvej 22, 5250 Odense SV: De to på side 8.

Copyright til følgende billeder har Jan Radoor, Bogensevej 20, 5270 Odense N: Det ene yderst til højre på side 9.

Copyright til følgende billeder har broder Per Lundorff, Vester Hougvej 5, 5500 Middelfart: Side 5 til højre og side 9 til venstre og midten.

Odense den 1. juni 2015 – Vagn Riisom Hansen – eksstorrepræsentant, broderloge nr. 68 H. C. Andersen